

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

AZ ÁLLANDÓ USZÍTÁS HELYETT

A kokárdás március közeledtével önkéntelenül ifjúságomra gondolok. Most éppen 1973 tavaszára, amikor levelezőlapot hozott a tábori posta. Az állt rajta, hogy ungvári barátaim az egykori Fekete Sas fogadó falán megkoszorúzták Petőfi emléktábláját. Poroszföldön, lánctalpas szovjet huszárként nekem mindez olyan valóságosnak tűnt. Tudtam ugyan a Gyöngyösi Társaság által 1911-ben állított emléktábláról, de azt régóta többszörös cementes fröccsréteg takarta, ezért maga Romanecz Mihály, a Társaság első elnöke sem tudott volna rátalálni. Kádár kor ide, Brezsnjev-éra oda, legnagyobb költőnk 150 éves jubileumát méltatni illett. Kinek így, kinek úgy. A később megismert részletek szerint egy zendülésre hajló éjszakán Fodó Sándor, elcsapott tanárunk néhányad magával létrával lopakodtak az épülethez, s több óras munkával tették láthatóvá a vakolatba fullasztott márványlapot, olvashatóvá üzenetét. Tehették, mert tiszta vér lobogott ereikben, s a tér sem volt még bekamerázva. Rendőrfőre azonban számítani kellett, s két legény ezért csak a mellékutcák torkolatait figyelte.

1990 szeptembere óta Ferenci Béni közismert Petőfi szobra határozza meg a költőről elnevezett tér hangulatát. A jeles eseményen két elnök – Göncz Árpád és Leonyid Kravcsuk – szónokolt a legnagyobb ukrán-magyar egyetértésben. Már rajzolódom képzeletünkben boldogabb nemzeti jövőnk allegorikus képe, hittünk a több médiaforrásból is visszakereshető szép szavaknak, még nem sejtettük, hogy a reményt illetően néhány tavasz és őszt váltakoztával Csokonai sorsára jutunk. De tartott még a politika által engedélyezett türelmi idő, s Petőfinek Beregszász legszebb helyén is kiutaltak egy tenyényi telket. Elkészült, s esztendő jártával fel is lett ott avatva a menyasszonya látására siető törekeny ifjú alakja. Körösényi Tamás szobra szinte egy volt a járókelők közül, szemtől-szembe üdvözölte a szembejövőket, s a haragosabb tekintetek ellen sem igényelt magasabb talapzatot. A beregszásziak szívükbe zárták, s jelenlétével megteremtette és megszentelte a márciusi forradalom emlékezésének állandó színterét. De törekenysége két ízben is veszélybe sodorta. Valakik hazafiúi felbuzdulásukban, az igazságosztó szerepébe képzelvén magukat, nem tudták megállni, hogy bele ne kössenek a mozdulatlan bronzalakba, megcsonkították két alkalommal is.

Hogy lehet agyarral támadni a szelíd őzre, patával tiporni az ibolyára, hogyan förmedhet egyik nép a másik kultúrájára, nyelvére, vallására? A kérdésekre Teremtőnknek sincs válasza, az oktalan indulatok nem az ő szívéből valók. Azt sugallja inkább, hogy a sértett fél nyújtson bátran békejobbot zsarnoka felé, s megeshet, hogy ettől lelohadnak a hatalmaskodó indulatok. E gondolat jegyében – Petőfitől egy saroknyira – magyar állami támogatással az ukránság legnagyobb költője, Tarasz Sevcsenko is helyet kapott. Tudomása sem igen volt erről a földről, de hírnév, világirodalmi rang tekintetében Sándorunk méltó társa ő. Ha éjszakánként áldott csendben pihen a város, talán szót is válthatnak, hiszen Petőfi természetes anyanyelve, a szlovák által könnyen megértheti az ukránt. Van miről beszélniük a kor- és eszmetársaknak, a két hányatott sorsú nép legnagyobb fiinak. Belehallgathatnának e beszélgetésbe – az állandó uszítás helyett – a politika hangadói is.

